

18.5.2015

Asia nro 138/04/00/02/00/2012

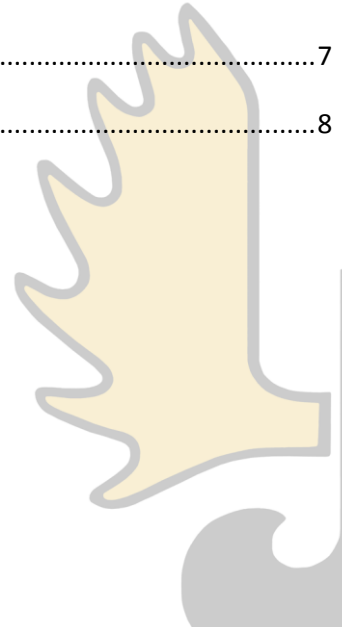
Riistanhoitoyhdistykset

Viite: Riistahallintolain (158/2011) 2 §:n 1 momentin 3 kohta

OHJE METSÄSTYKSEN VALVONNAN JÄRJESTÄMISESTÄ

Sisältö

1. METSÄSTYKSEN VALVONNAN PERUSTEET	2
2. METSÄSTYKSENVALVOJIEN ESITTÄMINEN JA NIMITTÄMINEN	2
3. METSÄSTYKSEN VALVONNAN TOTEUTTAMINEN.....	3
4. METSÄSTYKSEN VALVOJAN TEHTÄVÄT JA OIKEUDET	3
5. METSÄSTYSKORTIN JA AMPUMAKOETODISTUKSEN TARKASTAMINEN	5
6. LAITON PYYNTIVÄLINE.....	6
7. METSÄSTYKSENVALVOJAN OIKEUDET KOIRANPIDON VALVONNASSA.....	6
8. TURVALLISUUSMÄÄRÄYKSET	7
9. MUUT ERITYISOHJEET	7
10. TILINPITO, PALKKIOT JA ASIAKIRJOJEN ARKISTOINTI	7
11. LISÄTIEDOT	8

1. METSÄSTYKSEN VALVONNAN PERUSTEET

Riistahallintolain (158/2011) 14 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan riistanhoitoyhdistyksen julkisena hallintotehtävänä on metsästyslain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten avustaminen metsästyksen valvonnassa.

Metsästyslain (615/1993) 88 §:n 1 momentin mukaan poliisin, rajavartiolaitoksen ja tulliviranomaisten sekä riistahallintolaissa tarkoitettujen metsästyksenvalvojien tulee toimialueellaan valvoa, että metsästystä koskevia säännöksiä ja määräyksiä noudatetaan.

Metsästyslain 88 §:n 4 momentin mukaan:

”Jos tähän lakiin tai sen nojalla annettuun säännökseen tai määräykseen perustuva velvollisuus laiminlyödään, aluehallintovirasto voi valvontaviranomaisen tai tässä laissa tarkoitetun yhteisön ilmoituksesta taikka sen hakemuksesta, jonka oikeutta tai etua asia koskee, määrätä laiminlyöjän täyttämään velvollisuutensa sakon uhalla tai sillä uhalla, että tekemättä jätetty teetetään laiminlyöjän kustannuksella.”

Ohje:

Riistanhoitoyhdistyksen lakisääteisenä tehtävänä on metsästyksen valvonnan toteuttaminen. Aluehallintovirasto voi antaa määräyksiä tehtävän suorittamiseksi laiminlyöntitapauksissa.

2. METSÄSTYKSENVALVOJIEN ESITTÄMINEN JA NIMITTÄMINEN

Riistanhallintolain 20 §:n 1 momentin mukaan riistanhoitoyhdistyksellä voi olla metsästyksenvalvojia.

Riistahallinnosta annetun valtioneuvoston asetuksen (171/2011) 10 §:n mukaan riistanhoitoyhdistyksen hallituksen tehtävänä on esittää Suomen riistakeskukselle nimitettäväksi metsästyksenvalvojat. Suomen riistakeskus nimittää metsästyksenvalvojat riistahallintolain 2 §:n 1 momentin 3 kohdan valtuutuksella.

Riistahallintolain 20 §:n 2 momentin mukaan riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvalvojaksi voidaan nimittää henkilö, joka 1) on täyttänyt 18 vuotta, 2) on täysivaltainen ja 3) tunnetaan rehelliseksi ja luotettavaksi ja on henkilökohtaisilta ominaisuuksiltaan tehtävään sopiva.

Riistahallintolain 21 §:n mukaan riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvalvojaksi voidaan nimittää henkilö, joka on 1) hyväksytysti suorittanut Suomen riistakeskuksen järjestämän kyseisen tehtävän vaatiman koulutuksen tai 2) hyväksytysti suorittanut aikaisintaan kuusi kuukautta ennen uuden nimityksen hakemista Suomen riistakeskuksen järjestämän kyseisen tehtävän vaatiman kertauskoulutuksen, jos nimittämistä hakeva on jo aikaisemmin nimitetty vastaavaan tehtävään 1 kohdan perusteella.

Riistahallintolain 22 §:n mukaan riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvalvojaksi voidaan nimittää enintään viideksi vuodeksi kerrallaan.

Ohje:

Riistanhoitoyhdistys ratkaisee itsenäisesti sen, keitä se esittää metsästyksenvalvojiksi. Nimitettäväksi esitettävien henkilöiden tulee täyttää riistahallintolain 20 §:n 2 momentin mukaiset kelpoisuusvaatimukset ja 21 §:n mukaiset erityiset koulutusvaatimukset.

Suomen riistakeskus suosittaa, että nimitettäväksi esitettävät henkilöt olisivat ao. riistanhoitoyhdistyksen jäseniä.

Suomen riistakeskus tekee nimittämiset niin, että nimittämisen voimassaolo päättyy metsästysvuoden loppuun.

3. METSÄSTYKSEN VALVONNAN TOTEUTTAMINEN

Ohje:

Riistanhoitoyhdistys voi suorittaa metsästyksenvalvontaa, jos sillä on vähintään yksi nimitetty metsästyksenvalvoja.

Riistanhoitoyhdistys voi lisätä näkyvällä ja läpi toimintavuoden jatkuvalla metsästyksen valvonnalla toiminta-alueellaan (= riistanhoitoyhdistyksen alue kokonaisuudessaan) metsästävien tietoisuutta metsästyslainsäädännön noudattamisen tärkeydestä. Lisäksi metsästyksen valvonnan toteuttaminen edistää yhteistoimintaa maanomistajien ja metsästys oikeuden haltijoiden sekä metsästyslain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Metsästyksen valvonnan toteuttaminen tulee ottaa huomioon riistanhoitoyhdistyksen vuotuisen toiminnan suunnittelussa. Tähän liittyen metsästyksen valvonta tulee sisällyttää toimintasuunnitelmaan ja metsästyksen valvontaan tulisi budjetoida varoja talousarviossa talousarvion rajoissa. Suomen riistakeskus suosittaa, että vuosittaista metsästyksen valvontaa suunnitellaan yhdessä lähiriistanhoitoyhdistysten ja metsästyslain valvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Suomen riistakeskus suosittaa, että metsästyksen valvontaa suoritetaan mahdollisuuksien mukaan kahden metsästyksenvalvojan yhteispartiona, jos valvontaa suoritetaan ilman metsästyslain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten läsnäoloa.

4. METSÄSTYKSEN VALVOJAN TEHTÄVÄT JA OIKEUDET

Riistahallintolain 23 §:n mukaan:

”Metsästyksenvalvojan tehtävänä on seurata metsästyksen ja riistanhoidon lainmukaisuutta toiminta-alueellaan ja ilmoittaa tarvittaessa havainnoistaan metsästyslain noudattamisen valvonnasta vastaaville viranomaisille, Suomen riistakeskukselle, metsästys oikeuden haltijoille ja metsästys oikeuden omistajille sekä tässä tarkoituksessa toimia poliisin ja muiden viranomaisten apuna.

Metsästyksenvalvojalla on tehtävänsä suorittaessaan oikeus tarkastaa metsästäjän henkilöllisyys, metsästys oikeus, riistanhoitomaksun suorittaminen ja ampumakokeen suorittaminen. Metsästyksenvalvojalla on lisäksi oikeus tarkistaa pyyntivälineet ja menettelmät.

Metsästyksenvalvojalla on velvollisuus esittää todistus oikeudestaan toimia metsästyksenvalvojana sitä pyydettyään.”

Ohje:

Metsästyksenvalvojan toiminta-alueena on se riistanhoitoyhdistys, johon hänet on nimitetty metsästyksenvalvojaksi. Riistanhoitoyhdistyksen hallitus ja toiminnanohjaaja yhdessä met-

sästyksenvalvojan kanssa huolehtivat yhteistoiminnasta maanomistajien ja metsästysoikeuden haltijoiden sekä metsästyslain noudattamisen valvonnasta vastaavien viranomaisten kanssa.

Valvontatilanteessa metsästyksenvalvojalla on oikeus tarkastaa vain riistahallintolain 23 §:n 2 momentin mukaiset asiat:

- 1) metsästäjän henkilöllisyys,
- 2) metsästysoikeus,
- 3) riistanhoitomaksun suorittaminen (metsästyskortti),
- 4) ampumakokeen suorittaminen (ampumakoetodistus),
- 5) pyyntivälineet (mukaan lukien ampuma-aseiden ja patruunoiden sekä jousiaseiden ja nuolien soveltuvuus metsästyksen) ja
- 6) pyyntimenetelmät.

Henkilöllisyys voidaan tarkastaa passista, ajokortista tai muusta vastaavasta kuvallisesta henkilöllisyystodistuksesta. Metsästyksenvalvoja voi myös muutoin todeta metsästäjän henkilöllisyyden oikeaksi. Jos metsästäjän henkilöllisyyttä ei voida luotettavasti varmistaa, otetaan tarvittaessa ylös tuntomerkit ja pyritään henkilön jälkikäteiseen tunnistamiseen.

Metsästysoikeuden todistaminen tapahtuu joko esittämällä todiste metsästysoikeudesta (kuten maanomistajuus, metsästysseuran jäsenyys tai metsästyslupa) tai kotipaikasta, jolla on merkitystä esimerkiksi metsästyslain 8 §:n mukaisella alueella, missä metsästäjällä on oikeus metsästää valtion alueella kotikunnassaan.

Metsästyksenvalvojalla ei ole muita tarkastusoikeuksia kuin edellä tarkoitetut riistahallintolain 23 §:n 2 momentin mukaiset asiat. Tehokkaammat valvontakeinot, kuten metsästäjän repun ja moottoriajoneuvon tarkistaminen, loukkaavat siinä määrin metsästäjän yksityisyyttä, että sellaiset menetelmät kuuluvat vain viranomaisille.

Metsästyksenvalvojaan voidaan soveltaa jokamiehen kiinniotto-oikeutta. Jokamiehen kiinniotto-oikeudesta säädetään pakkokeinolaissa (450/1987), jonka mukaan jokainen saa ottaa kiinni verekseltä tai pakenemasta tavatun rikoksentekijän, jos rikoksesta saattaa seurata vankeutta. Pakkokeinolain mukaan, jos kiinniottettava tekee vastarintaa tai pakenee, kiinniottaja saa käyttää sellaisia kiinniottamisen toimittamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita voidaan pitää kokonaisuutena arvioiden puolustettavina, kun otetaan huomioon rikoksen laatu, kiinniottettavan käyttäytyminen ja tilanne muutenkin. Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään puolestaan rikoslaissa (39/1889). Suomen riistakeskus korostaa sitä, että rikoksentekijän kiinniottaminen kuuluu ensisijaisesti poliisille. Näin ollen jokamiehen kiinniotto-oikeuden käyttöön tulee suhtautua erittäin pidättyvästi etenkin, koska on vaikea vetää rajaa voimakeinojen käytön liioittelulle ja koska metsästyksenvalvoja voi joutua voimakeinojen käytön liioittelusta rikosoikeudelliseen syytteeseen. Suomen riistakeskus suosittaa, että metsästyksenvalvoja pyytää verekseltään rikospaikalta tavattua jäämään paikalle ja odottamaan poliisin paikalle tuloa. Samalla voidaan kertoa metsästyksenvalvojan jokamiehen kiinniotto-oikeudesta. Jos rikoksentekijä pakenee, eikä henkilöä tunneta, otetaan tuntomerkit ylös.

Riistanhoitoyhdistys kirjoittaa metsästyksenvalvojalle todistuksen metsästyksenvalvojan oikeudesta Suomen riistakeskuksen nimittämispäätöksen jälkeen. Valvontatoimenpiteen kohteena oleva metsästäjä voi varmistaa todistuksesta, että valvontaa suorittavalla henkilöllä on oikeus valvontaan. Metsästyksenvalvojan todistuksia on saatavilla Suomen riistakeskuksen varastolta.

Riistanhoitoyhdistys täyttää todistuksen tarvittavilta osiltaan ja antaa sen metsästyksenvalvojalle.

Todistukseen voidaan liittää valokuva, mutta todistus ei ole henkilöllisyystodistus.

Metsästyksenvalvojan on huolehdittava siitä, että oma metsästyskortti on voimassa vakuutusturvan varmistamiseksi.

5. METSÄSTYSKORTIN JA AMPUMAKOETODISTUKSEN TARKASTAMINEN

Metsästyslain 22 §:n mukaan:

”Metsästyskortti tai sen jäljennös on pidettävä metsästäessä mukana ja pyydettyessä esitettävä 88 §:ssä tarkoitetulle metsästäystä valvovalle henkilölle. Jos joku metsästä ilman, että hänellä on mukanaan lunastamansa metsästyskortti tai sen jäljennös, hän voi kuitenkin esittää kortin tai jäljennöksen seitsemän vuorokauden kuluessa valvontaa suorittaneelle henkilölle tai poliisille.

Mitä 1 momentissa on sanottu, koskee myös 21 §:ssä tarkoitettua ampumakoetodistusta tai sen jäljennöstä metsästäjän toimiessa ampujana hirvieläintä tai karhua metsästäessä.

Jos metsästyskortti tai ampumakoetodistus on kadonnut, poliisi voi myöntää lykkäystä näyttämistä koskevaan aikaan, kunnes asianomainen riistanhoitoyhdistys on antanut jäljennöksen.”

Ohje:

Metsästyskortin voi maksaa palvelumaksullisena posteissa ja pankeissa, jolloin siinä on maksuleima. Metsästyskortin voi maksaa myös laskunmaksuautomaatilla, kotipääätteellä tai puhelinpankin kautta. Tällöin metsästyskorttiin liitetty maksukuitti tai kopio tiliotteesta käy tositteeksi maksun suorittamisesta. Ennakkokirjauskuitti ei kelpaa tositteeksi maksusta. Suoramaksuna tai E-laskulla maksetussa metsästyskortissa on Maksettu-merkintä.

Metsästyskortin voimassaolon voi todentaa myös Oma riista -palvelusta. Oma riista -palvelusta voi lisäksi ladata ja tulostaa metsästyskortin kopion, jos metsästyskortti on maksettu. Metsästyskortin voi esittää myös Oma riista -palvelun mobiiliversiosta.

Ampumakoe voidaan suorittaa metsäauriskokeena, hirvi- ja peurakokeena tai karhukokeena. Riistanhoitoyhdistyksen antamasta ampumakoetodistuksesta tarkastetaan, että se on voimassa ja että se on suoritettu ao. valvontatilanteessa tapahtuneen riistaeläimen metsästämistä varten.

Näyttömääräyslomakkeita on saatavilla Suomen riistakeskuksen varastolta.

Kadonneen metsästyskortin tilalle saa uuden metsästyskortin Metsästäjärekisteristä. Riistanhoitoyhdistys antaa pyynnöstä jäljennöksen ampumakoetodistuksesta. Jäljennöksen voimassa olevasta ampumakokeesta antaa riistanhoitoyhdistyksen toiminnanohjaaja.

6. LAITON PYYNTIVÄLINE

Metsästyslain 81 §:n mukaan:

”Jos 88 §:ssä tarkoitettu metsästyslain valvontaa suorittava henkilö tapaa kielletyn taikka kielletyllä tavalla tai luvattomasti asetetun pyyntivälineen viritettynä pyyntikuntoon paikalleen, hän saa ottaa sen talteen tai tehdä toimintakelvottomaksi. Talteen otetusta pyyntivälineestä on viipymättä ilmoitettava poliisille tai toimitettava se poliisille säilytettäväksi.

Talteenotettujen tai poliisin säilytettävänä olevien pyyntivälineiden toimittamisesta omistajilleen tai niiden hävittämisestä säädetään asetuksella.”

Metsästysasetuksen (666/1993) 42 §:n mukaan:

”Jos metsästyslain 81 §:n 2 momentissa tarkoitettujen pyyntilaitteiden omistaja tiedetään ja jos pyyntilaitteet vähäisin korjauksin voidaan muuttaa asetetut vaatimukset täyttäväksi pyyntilaitteeksi tai jos sen osilla on käyttöarvoa, pyyntilaitteet palautetaan omistajalle. Muussa tapauksessa pyyntilaitteet hävitetään.

Jos 1 momentin mukaisesti palautettu pyyntilaitteet uudestaan otetaan talteen metsästyslain 81 §:n nojalla, pyyntilaitteet hävitetään.”

Ohje:

Riistanhoitoyhdistyksen kannattaa sopia poliisin kanssa etukäteen, miten talteenotettujen pyyntivälineiden kanssa toimitaan.

Metsästyksenvalvojalla ei ole oikeutta ottaa talteen laittomia metsästysaseita ja/tai patruunoita taikka jousiaseita ja/tai nuolia. Jos metsästyksenvalvoja epäilee, että esimerkiksi ampumase ei täytä ampumase-lain (1/1998) tai metsästyslain taikka muita säädöksiä, hänen tulee ilmoittaa asiasta poliisille.

7. METSÄSTYKSENVALVOJAN OIKEUDET KOIRANPIDON VALVONNASSA

Metsästyslain 54 §:n mukaan:

”Jos 88 §:ssä tarkoitettu henkilö tapaa 51 ja 52 §:n säännösten vastaisesti olevan koiran, hänellä on oikeus ottaa koira talteen.”

Metsästyslain 55 §:n mukaan:

”Jos koira on 53 tai 54 §:n nojalla otettu talteen, talteenotosta on viipymättä ilmoitettava koiran omistajalle, jos tämä on tiedossa, tai poliisille.

Koiran omistajan, joka haluaa saada talteen otetun koiransa takaisin, on lunastettava se kymmenen päivän kuluessa siitä, kun ilmoitus koiran talteenotosta hänelle tehtiin. Jollei koiraa lunasteta sanotun määräajan kuluessa tai 15 päivän kuluessa siitä, kun talteenottaja ilmoitti talteenotosta poliisille, talteenottaja saa koiran omistukseensa. Entisellä omistajalla on kuitenkin oikeus lunastaa koira talteenottajalta takaisin niin kauan kuin koira on tämän hallussa maksamalla 3 momentissa tarkoitettu lunastusmaksu ja korvaus.

Kun koiran on ottanut talteen muu kuin valtion viranomainen, koiran omistajan on suoritettava talteenottajalle riistanhoitomaksun suuruinen lunastusmaksu sekä korvaus koiran hoitamisesta. Jos koiran on ottanut talteen valtion viranomainen, koiran omistajan on suoritettava korvaus hoitamisesta valtiolle. Hoitamisesta suoritettavan korvauksen määrästä säädetään asetuksella.”

Metsästysasetuksen 32 §:n mukaan metsästyslain 55 §:n 3 momentissa tarkoitettu korvaus koiran hoitamisesta määrätään siten, että se kattaa haltuunotetun koiran hoidosta aiheutuneet kustannukset täysimääräisesti. Tällaisina kustannuksina otetaan huomioon hoitamiseen käytetty työ, hoitamista varten hankitut tarvikkeet ja asianmukainen osuus hoitoon käytettyjen tilojen kustannuksista hoitoajalta.

Ohje:

Kun koiran on ottanut talteen riistanhoitoyhdistyksen metsästyksenvalvoja, koiran omistajan on suoritettava talteenottajalle riistanhoitomaksun suuruinen lunastusmaksu sekä korvaus koiran hoitamisesta siten kuin metsästysasetuksen 32 §:ssä säädetään.

Riistanhoitoyhdistyksen tulee päättää, miten koiran talteenottaminen ja hoitaminen sekä niihin liittyvien tulojen ja menojen seuranta järjestetään riistanhoitoyhdistyksen toimesta. Suomen riistakeskus suosittaa, että talteenotetut koirat (ainakin joiden omistaja on tuntematon) toimitettaisiin kunnalliseen löytöeläintarhaan.

Metsästyksenvalvojalla ei ole oikeutta tappaa koiraa.

8. TURVALLISUUSMÄÄRÄYKSET

Ohje:

Pyyntivälineitä (mukaan lukien ampuma-aseet ja patruunat sekä jousiaseet ja nuolet) tarkastettaessa tulee noudattaa erityistä varovaisuutta. Ampuma-ase pyydetään nähtäväksi lukko avattuna tai ase taitettuna. Tarpeetonta aseiden käsittelyä on vältettävä.

9. MUUT ERITYISOHJEET

Ohje:

Metsästyksenvalvoja vastaa siitä, että metsästyksen valvonnassa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä ja ohjeita.

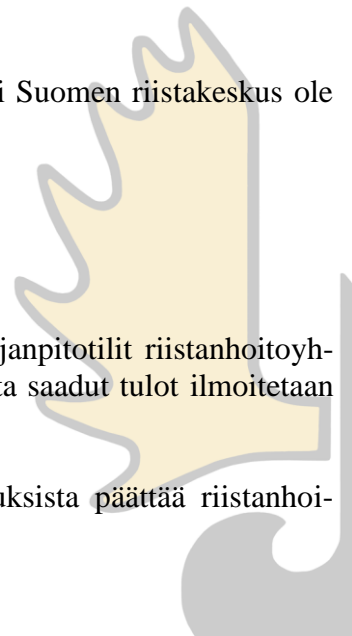
Suomen riistakeskus suosittaa, että riistanhoitoyhdistys laatii, ellei Suomen riistakeskus ole laatinut kootusti, onnettomuustilanteiden varalta toimintaohjeet.

10. TILINPITO, PALKKIOT JA ASIAKIRJOJEN ARKISTOINTI

Ohje:

Metsästyksen valvonnan tuloille ja menoille pidetään erilliset kirjanpitotilit riistanhoitoyhdistyksen kirjanpidossa. Tilinpäätöksessä metsästyksen valvonnasta saadut tulot ilmoitetaan bruttotuloina ja menot bruttomenoina.

Metsästyksenvalvojille suoritettavista palkkioista ja matkakorvauksista päättää riistanhoitoyhdistyksen hallitus.

Metsästyksen valvontaan liittyvät asiakirjat, kuten metsästyksenvalvojan todistukset, valvontaraportit ja näyttömääräykset tulee säilyttää riistanhoitoyhdistyksessä siten, että niitä ei joudu asiattomien haltuun. Niitä saa käyttää vain metsästyksen valvonnassa tai Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistysten järjestämässä koulutustilaisuuksissa.

Nimityspäätökset ja listat metsästyksenvalvojista säilytetään viisi vuotta nimityksen voimassaolon päättymisestä. Metsästyksen valvonnassa syntyvät asiakirjat, kuten valvontaraportit ja näyttömääräykset säilytetään riistanhoitoyhdistyksen arkistossa viisi kalenterivuotta tilikauden päättymisestä. Asiakirjat voidaan hävittää ao. määräaikojen jälkeen. Hävittämisen tulee tapahtua esimerkiksi polttamalla tai silppuamalla, jotta asiakirjoja ei joudu asiattomien haltuun.

11. LISÄTIEDOT

Suomen riistakeskuksen keskustoimisto ja aluetoimistot antavat lisätietoja metsästyksen valvontaan liittyvistä asioista.

SUOMEN RIISTAKESKUS

Sauli Härkönen
julkisten hallintotehtävien päällikkö

TIEDOKSI Suomen riistakeskus ja sen aluetoimistot

